TIESAS SPRIEDUMS (devītā palāta)

2020. gada 18. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Maksājumu kavējumu novēršana komercdarījumos – Direktīva 2000/35/EK – Jēdziens "komercdarījums" – Jēdzieni "preču piegāde" un "pakalpojumu sniegšana" – 1. pants un 2. panta 1. punkta pirmā daļa – Publisks būvdarbu līgums

Lietā C-299/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale ordinario di Torino* (Turīnas tiesa, Itālija) iesniedza ar 2019. gada 9. marta lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 11. aprīlī, tiesvedībā

Techbau SpA

pret

Azienda Sanitaria Locale AL,

TIESA (devītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs N. Pisarra [*N. Piçarra*] (referents), tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*], un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerāladvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Azienda Sanitaria Locale AL* vārdā – *C. Castellotti*, *avvocato*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *R. Tricot*, *G. Gattinara* un *K. Mifsud-Bonnici*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/35/EK (2000. gada 29. jūnijs) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV 2000, L 200, 35. lpp.) 2. panta 1. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Techbau SpA* un *Azienda Sanitaria Locale AL* (Aleksandrijas Veselības aprūpes valsts iestāde, Itālija; turpmāk tekstā – "*ASL*") par nokavējuma procentu samaksu no summas, kas jāmaksā par tāda līguma izpildi, kura priekšmets ir operāciju bloka realizācija slimnīcā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2000/35

3 Direktīva 2000/35 no 2013. gada 16. marta tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/7/ES (2011. gada 16. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV 2011, L 48, 1. lpp.).

4 Direktīvas 2000/35 7., 9., 10., 13., 16., 19., 20. un 22. apsvērumā bija noteikts:

"(7) Pārmērīgi ilgu maksājumu laiku un kavētu maksājumu dēļ uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, ir ievērojamas administratīvas un finanšu grūtības. Turklāt šīs problēmas ir viens no galvenajiem maksātnespējas iemesliem, un tās apdraud uzņēmumu dzīvotspēju un rada daudzu darbavietu zudumu.

[..]

(9) Atšķirības starp maksājumu noteikumiem un praksi dalībvalstīs ir šķērslis iekšējā tirgus pareizai darbībai.

(10) Tā sekas ir ievērojami dalībvalstu komercdarījumu ierobežojumi. Tas ir pretrunā [EKL] 14. pantam [(tagad – LESD 26. pants)], jo uzņēmējiem jābūt iespējai nodarboties ar komercdarbību visā iekšējā tirgū saskaņā ar nosacījumiem, kas nodrošina, lai pārrobežu darījumi nebūtu saistīti ar lielāku risku kā pārdošana valsts iekšienē. Rastos konkurences traucējumi, ja valsts iekšējos un pārrobežu darījumos piemērotu būtiski atšķirīgus noteikumus.

[..]

(13) Šīs direktīvas darbības joma attiecas uz maksājumiem, ko veic kā atlīdzību komercdarījumos, un tā nereglamentē darījumus ar patērētājiem, procentu maksājumus saistībā ar citiem maksājumiem, t.i., maksājumus atbilstīgi tiesību aktiem par čekiem un pārvedu vekseļiem, maksājumus zaudējumu kompensācijai, tai skaitā apdrošināšanas sabiedrību maksājumus.

[..]

(16) Kavēti maksājumi ir līguma pārkāpums, kas ar zemām procentu likmēm par kavētiem maksājumiem un/vai ilgu atlīdzināšanas procedūru ir kļuvis pievilcīgs debitoriem vairumā dalībvalstu. Ir vajadzīgs izšķirīgs pavērsiens, tai skaitā kompensācijas kreditoriem par radītajiem zaudējumiem, lai mainītu šo tendenci pretējā virzienā un lai nodrošinātu, ka kavētu maksājumu sekas ir tādas, kas novērš kavētus maksājumus.

[..]

(19) Šai direktīvai būtu jāaizliedz iespēja ļaunprātīgi izmantot brīvību slēgt līgumus par ļaunu kreditoram. [..]

(20) Kavētu maksājumu sekas var būt efektīvas, tikai ja ar tām kopā paredz atlīdzināšanas procedūras, kas ir ātras un kreditoram labvēlīgas. Atbilstīgi [EKL] 12. pantā atzītajam nediskriminācijas principam šīm procedūrām ir jābūt pieejamām visiem [Eiropas Savienībā] uzņēmējdarbību veicošiem kreditoriem.

[..]

(22) Šai direktīvai būtu jāreglamentē visi komercdarījumi neatkarīgi no tā, vai tos veic starp privātiem vai publiskiem uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, ņemot vērā faktu, ka valsts iestādes rīkojas ar ievērojamu maksājumu apjomu. Tādēļ būtu arī jāreglamentē visi komercdarījumi starp galvenajiem līgumslēdzējiem un viņu piegādātājiem un apakšuzņēmējiem."

5 Šīs direktīvas 1. pantā bija paredzēts:

"Šo direktīvu piemēro visiem maksājumiem, kas tiek veikti kā atlīdzība komercdarījumos."

6 Saskaņā ar minētās direktīvas 2. pantu "Definīcijas":

"Šajā direktīvā:

1) "komercdarījumi" ir darījumi starp uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, kuri izraisa preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību,

"valsts iestāde" ir līgumslēdzēja iestāde vai struktūra, kas definēta direktīvās par publisko iepirkumu [..],

"uzņēmums" ir organizācija, kas darbojas, veicot neatkarīgu saimniecisku vai profesionālu darbību, pat ja to veic viena persona;

[..]."

7 Direktīvas 2000/35 6. panta "Transponēšana" 1. un 3. punktā bija noteikts:

"1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2002. gada 8. augustam izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

[..]

3. Transponējot šo direktīvu, dalībvalstis var neparedzēt:

a) parādus, uz kuriem attiecas pret debitoru vērsts maksātnespējas process;

b) līgumus, kas ir noslēgti pirms 2002. gada 8. augusta; un

c) prasības par procentu maksājumiem, kas ir mazāki par EUR 5.”

Direktīva 2004/18/EK

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.), ar kuru no 2006. gada 31. janvāra tika atcelta un aizstāta Padomes Direktīva 92/50/EEK (1992. gada 18. jūnijs) par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai (OV 1992, L 209, 1. lpp.), izņemot tās 41. pantu, kā arī Padomes Direktīva 93/36/EEK (1993. gada 14. jūnijs), ar ko koordinē piegāžu valsts līgumu piešķiršanas procedūras (OV 1993, L 199, 1. lpp.), un Padomes Direktīva 93/37/EEK (1993. gada 14. jūnijs) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas procedūras (OV 1993, L 199, 54. lpp.), pati no 2016. gada 18. aprīļa tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV 2014, L 94, 65. lpp.).

9 Direktīvas 2004/18 1. panta “Definīcijas” 2., 8. un 9. punktā bija paredzēts:

“2. a) “Valsts līgumi” ir finansiāli līgumi, kurus rakstveidā savstarpēji noslēdz viens vai vairāki komersanti un viena vai vairākas līgumslēdzējas iestādes un kuru mērķis ir būvdarbu realizācija, produkcijas piegāde vai pakalpojumu sniegšana šīs direktīvas izpratnē;;

b) “būvdarbu valsts līgumi [publiski būvdarbu līgumi]” ir valsts līgumi, kuru mērķis ir vai nu tādu būvdarbu realizācija vai projektēšana un realizācija, kas saistīti ar kādu no darbībām I pielikuma izpratnē, vai arī būve vai tās realizācija ar jebkādiem līdzekļiem, kas atbilst līgumslēdzējas iestādes norādītajām prasībām. “Būve” ir vispārīgās celtniecības vai inženiertehnisko būvdarbu kopējais iznākums, kas pats par sevi spēj pildīt kādu saimniecisku vai tehnisku funkciju;;

c) “piegādes valsts līgumi” ir valsts līgumi, kuri nav minēti b) apakšpunktā un kuru mērķis ir produkcijas pirkšana, nomāšana, īrēšana vai īrējumpirkšana ar izpirkšanas iespēju vai bez tās.

[..];

d) “pakalpojumu valsts līgumi” ir valsts līgumi, kuri nav būvdarbu vai piegādes līgumi un kuru mērķis ir II pielikumā minēto pakalpojumu sniegšana.

[..]

8. [..]

Ar terminu “komersants” apzīmē gan būvuzņēmēju, gan piegādātāju un pakalpojuma sniedzēju. Šo terminu izmanto tikai vienkāršošanas nolūkā.

[..]

9. “Līgumslēdzējas iestādes” ir valsts, reģionu vai vietējo pašvaldību iestādes, publisko tiesību subjekti, apvienības, kurās ietilpst viena vai vairākas šādas iestādes vai viens vai vairāki šādi publisko tiesību subjekti.

“Publisko tiesību subjekts” ir jebkura struktūra:

a) kas nodibināta ar konkrētu mērķi apmierināt vispārīgas vajadzības un neveic rūpnieciskas vai komerciālas darbības;

b) kas ir juridiska persona; un

c) ko galvenokārt finansē valsts, reģionu vai vietējo pašvaldību iestādes vai citi publisko tiesību subjekti, vai ko pārrauga minētie subjekti, vai kam valdē, pārvaldē vai uzraudzības padomē vairāk nekā pusi locekļu ieceļ valsts, reģionu vai vietējo pašvaldību iestādes vai citi publisko tiesību subjekti;

[..]."

10 Direktīvas 2004/18 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto darbību sarakstā, kas ir ietverts tās I pielikumā, tostarp bija minēti celtniecības vai inženiertehniskie būvdarbi.

Direktīva 2011/7

11 Direktīvas 2011/7 12. panta 1. punktā bija prasīts, lai dalībvalstis šo direktīvu transponētu vēlākais līdz 2013. gada 16. martam, un tā 4. punktā tām bija piešķirta iespēja, transponējot šo direktīvu, izslēgt līgumus, kas noslēgti pirms šī datuma.

12 Saskaņā ar šīs direktīvas 13. panta pirmo daļu:

"Direktīvu [2000/35] atceļ no 2013. gada 16. marta, neskarot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņu, kad tām minētā direktīva jātransponē savos tiesību aktos un jāpiemēro. Tomēr to turpina piemērot līgumiem, kuri noslēgti pirms minētās dienas un uz kuriem saskaņā ar 12. panta 4. punktu neattiecas šī direktīva."

Itālijas tiesības

Leģislatīvais dekrēts Nr. 231

13 Ar 2002. gada 9. oktobra *decreto legislativo n. 231 – Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 231/2002, ar ko īsteno Direktīvu 2000/35/EK par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos) (2002. gada 23. oktobra *GURI* Nr. 249; turpmāk tekstā – "Leģislatīvais dekrēts Nr. 231") Itālijas tiesību sistēmā tika transponēta Direktīva 2000/35.

14 Šī leģislatīvā dekrēta 1. pantā ir paredzēts:

"Šī leģislatīvā dekrēta noteikumus piemēro visiem maksājumiem, kas tiek veikti kā atlīdzība komercdarījumos."

15 Minētā leģislatīvā dekrēta 2. panta "Definīcijas" 1. punktā ir noteikts:

"Šajā leģislatīvajā dekrētā piemēro šādas definīcijas:

a) "komercdarījumi" ir visi darījumi (neatkarīgi no to nosaukuma) starp uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, kuri (vienīgi vai galvenokārt) izraisa preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību;

b) "publiskās iestādes" ir valsts, reģionu, Trento un Bolcāno autonomo provinču, teritoriālo pašvaldību un to apvienību pārvaldes iestādes, publiskas struktūras, kas nav saimnieciskās darbības subjekti, jebkuras citas struktūras, kas ir juridiskas personas, kuras ir izveidotas, lai apmierinātu īpašas vispārējo interešu vajadzības, kurām nav rūpnieciska vai komerciāla rakstura, un kuru darbību

galvenokārt finansē valsts, reģioni, vietējās pašvaldības, citas publiskas struktūras vai publisko tiesību subjekti, kuru pārvaldību kontrolē iepriekš minētie subjekti, vai kuru pārvaldes, vadības vai uzraudzības struktūrvienības vismaz uz pusi sastāv no šo pašu publiskās varas vienību ieceltiem locekļiem."

16 Minētā leģislatīvā dekrēta 11. panta 1. punktā ir noteikts, ka tā noteikumi nav piemērojami līgumiem, kas noslēgti pirms 2002. gada 8. augusta.

Leģislatīvais dekrēts Nr. 163

17 2006. gada 12. aprīļa *decreto legislativo n. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 163, ar ko izveido būvdarbu, pakalpojumu un piegāžu publiskā iepirkuma līgumu kodeksu, ar kuru transponētas Direktīvas 2004/17/EK un 2004/18/EK) (2006. gada 2. maija *GURI* Nr. 100 kārtējais pielikums; turpmāk tekstā – "Likumdošanas dekrēts Nr. 163") 3. panta 3. punktā jēdzieni "līgumi" vai "publiski iepirkumi" ir definēti kā tādi, kas attiecas uz "iepirkumiem vai koncesijas līgumiem, kuru priekšmets ir pakalpojumu vai piegāžu iegāde vai būvju vai būvdarbu, ko īsteno līgumslēdzējas iestādes, struktūras vai vienības, realizācija".

Leģislatīvais dekrēts Nr. 192

18 Ar 2012. gada 9. novembra *decreto legislativo n. 192 – Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali, a norma dell'articolo 10, comma 1, della legge 11 novembre 2011, n. 180* (Leģislatīvais dekrēts Nr.°192, ar ko groza 2002. gada 9. oktobra Leģislatīvo dekrētu Nr. 231 nolūkā pilnībā transponēt Direktīvu 2011/7/ES par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos saskaņā ar 2011. gada 11. novembra Likuma Nr. 180 10. panta 1. punktu) (2012. gada 15. novembra *GURI* Nr. 267; turpmāk tekstā – "Leģislatīvais dekrēts Nr. 192") Itālijas tiesību sistēmā tika transponēta Direktīva 2011/7.

19 Leģislatīvajā dekrētā Nr. 192 būtībā tika atstāta negrozīta jēdziena "komercdarījums" definīcija, kas bija ietverta Leģislatīvā dekrēta Nr. 231 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā tā sākotnējā redakcijā.

20 Savukārt Leģislatīvā dekrēta Nr. 231 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā, redakcijā, kas izriet no Leģislatīvā dekrēta Nr. 192 (turpmāk tekstā – "grozītais Leģislatīvais dekrēts Nr. 231"), turpmāk "valsts iestādes" ir definētas kā "Leģislatīvā dekrēta [Nr. 163] 3. panta 25. punktā minētās pārvaldes iestādes un jebkura cita struktūra, ja tā veic darbību, saistībā ar kuru tai ir jāievēro Leģislatīvajā dekrētā [Nr. 163] paredzētais tiesiskais regulējums".

21 Saskaņā ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 192 3. pantu tā noteikumi ir piemērojami darījumiem, kas noslēgti pēc 2013. gada 1. janvāra.

Likums Nr. 161

22 Pēc tam, kad Eiropas Komisija bija sākusi procedūru *EU PILOT* (5216/13/ENTR. 1) pret Itālijas Republiku, Itālijas likumdevējs pieņēma 2014. gada 30. oktobra *legge n. 161 – Disposizioni per l'adempimento degli obblighi derivanti dall'appartenenza dell'Italia all'Unione europea – Legge europea 2013-bis* (Likums Nr. 161 par tiesību normām to pienākumu izpildei, kuri izriet no Itālijas dalības Eiropas Savienībā – 2013. gada Eiropas likums *bis*) (2014. gada 10. novembra *GURI* Nr. 261 kārtējais pielikums; turpmāk tekstā – "Likums Nr. 161").

23 Šā likuma 24. panta 1. punktā ir noteikts:

"Leģislatīvā dekrēta [Nr. 231] 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts, kas aizstāts ar Leģislatīvā dekrēta [Nr. 192] 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecīgie komercdarījumi ietver arī Leģislatīvā dekrēta [Nr. 163] 3. panta 3. punktā paredzētos līgumus."

Pamatlietas fakti un prejudiciālais jautājums

24 2010. gada 29. aprīlī *ASL* un *Techbau* noslēdza publiskā iepirkuma līgumu par summu 7 487 719,49 EUR attiecībā uz ekspluatācijai gatava operāciju bloka piegādi un uzstādīšanu, izmantojot iepriekš izveidotu [saliekamu] moduļu sistēmu, slimnīcai *Ospedale Santo Spirito di Casale Monferrato* (*Santo Spirito di Casale Monferrato* slimnīca, Itālija). Līgums attiecās uz sešām operāciju zālēm ar papildu telpām un koridoriem, kā arī uz visu inženiertehnisko un ar nepieciešamo iekārtu uzstādīšanu saistīto darbu veikšanu.

25 Lai gan līgumam pievienotajās specifikācijās bija paredzēts 90 dienu samaksas termiņš pēc rēķina saņemšanas, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *ASL* ar ievērojamu nokavēšanos ir samaksājusi līgumā noteikto atlīdzības summu un tādēļ *Techbau* vērsās iesniedzējtiesā ar prasību piespriest *ASL* tai samaksāt nokavējuma procentus 197 008,65 EUR, kas aprēķināti atbilstoši Leģislatīvajā dekrētā Nr. 231 paredzētajai likmei.

26 *ASL* apstrīd, ka šis parāds patiešām pastāv, apgalvojot, ka attiecīgais līgums pamatlietā, ciktāl tas ir būves nomas līgums, kura mērķis ir publiskas būves realizācija, neietilpst jēdzienā "komercdarījums" Leģislatīvā dekrēta Nr. 231 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē un tādējādi neietilpst šī leģislatīvā dekrēta piemērošanas jomā.

27 Šajā ziņā iesniedzējtiesa, pamatojoties uz pamatlietā aplūkotajam līgumam pievienoto specifikāciju pārbaudi, uzskata, ka tas ir uzņēmuma līgums, nevis piegādes līgums, jo līgumslēdzējas iestādes interese būves celtniecībā esot noteicoša salīdzinājumā ar tās iekārtošanu.

28 Tā norāda, ka Itālijas tiesībās uzņēmuma līgums par būves realizāciju, ciktāl tas ir jānošķir no līguma par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, ir jāizslēdz no jēdziena "komercdarījums" Leģislatīvā dekrēta Nr. 231 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, kā tas ir interpretēts valsts judikatūrā, un tādējādi tas neietilpst šī leģislatīvā dekrēta piemērošanas jomā. Līdz ar to maksājumu kavējuma sekas publisko būvdarbu līgumu jomā regulē nevis Leģislatīvā dekrēta Nr. 231 noteikumi, bet gan kreditoriem mazāk labvēlīgie Leģislatīvā dekrēta Nr. 163 noteikumi un tā īstenošanai pieņemtā tiesiskā regulējuma normas.

29 Tomēr iesniedzējtiesa pauž šaubas par šo pieeju, ciktāl atbilstoši tai jēdzieni "preču piegāde" un "pakalpojumu sniegšana", kas ietverti Leģislatīvā dekrēta Nr. 231 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā sniegtajā jēdziena "komercdarījums" definīcijā, tiek interpretēti, neņemot vērā šo jēdzienu nozīmi Savienības tiesību sistēmā.

30 Šajā kontekstā iesniedzējtiesa norāda, ka, protams, atbilstoši autentiskajai interpretācijai, kas ar Likumu Nr. 161 ir sniegta par grozītā Leģislatīvā dekrēta Nr. 231 2. panta 1. punkta a) apakšpunktu, tajā minētais "komercdarījumu" jēdziens turpmāk aptver arī līgumus par būvju vai būvdarbu realizāciju, kā arī publisko būvdarbu un inženiertehnisko būvdarbu projektēšanu un izpildi. Tomēr tā uzskata – tā kā Likumā Nr. 161 nav paredzēti pārejas pasākumi, no tā skaidri neizriet, ka šīs autentiskās interpretācijas rezultātā uzņēmuma līgums par publiskas būves realizāciju, kas noslēgts pirms Leģislatīvā dekrēta Nr. 192 stāšanās spēkā 2013. gada 1. janvārī, tiktu iekļauts jēdzienā "komercdarījums" Leģislatīvā dekrēta Nr. 231 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē un tādējādi – tā piemērošanas jomā.

31 Šādos apstākļos iesniedzējtiesa uzskata, ka, lai lemtu par pamatlietu, ir jānoskaidro, vai Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta pirmajā daļā, kas Itālijas tiesībās ir transponēta ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 231 2. panta 1. punkta a) apakšpunktu, minētais jēdziens "komercdarījums" attiecas uz tādu līgumu kā pamatlietā aplūkotais.

32 Šādos apstākļos *Tribunale ordinario di Torino* (Turīnas tiesa, Itālija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [Direktīvas 2000/35] 2. panta 1. punktam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā [Leģislatīvā dekrēta Nr. 231] 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts, kas no "komercdarījuma" jēdziena – ko saprot kā darījumus, kuri "tikai vai galvenokārt izraisa preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību", – un tātad no savas piemērošanas jomas izslēdz uzņēmuma līgumu (gan publisku, gan privātu) par būves realizēšanu (*contratto d'appalto d'opera*) un, konkrēti, publiskus būvdarbu līgumus [Direktīvas 2004/18] izpratnē?"

Par prejudiciālo jautājumu

33 Uzdotais jautājums ir jāsaprot tādējādi, ka tā mērķis būtībā ir noskaidrot, vai Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka publisks būvdarbu līgums ir komercdarījums šīs tiesību normas izpratnē un tātad ietilpst minētās direktīvas materiālajā piemērošanas jomā.

34 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka Itālijas Republika ir izmantojusi dalībvalstīm ar Direktīvas 2011/7 12. panta 4. punktu piešķirto iespēju, transponējot šo direktīvu, izslēgt līgumus, kas noslēgti pirms 2013. gada 16. marta. Kā izriet no šī sprieduma 21. punkta, saskaņā ar Likumdošanas dekrēta Nr. 192, ar kuru minētā direktīva transponēta Itālijas tiesību sistēmā, 3. pantu šis dekrēts tika atzīts par piemērojamu darījumiem, kas noslēgti no 2013. gada 1. janvāra.

35 Šajā gadījumā, tā kā pamatlietā aplūkotais līgums tika noslēgts 2010. gada 29. aprīlī, tas ietilpst Direktīvas 2000/35 *ratione temporis* piemērošanas jomā, jo saskaņā ar Direktīvas 2011/7 13. pantu, izņemot Direktīvas 2000/35 6. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzēto gadījumu, tā paliek piemērojama līgumiem, kas noslēgti pirms 2013. gada 16. marta.

36 Turklāt ir jāprecizē, ka pamatlietas fakti attiecas uz to, ka *ASL* novēloti izpildīja maksāšanas pienākumu, kurš paredzēts ar *Techbau* noslēgtajā uzņēmuma līgumā, kura mērķis bija publisku būvdarbu veikšana. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka uz šo līgumu par atlīdzību, kuru slēdzot *ASL* ir rīkojusies kā līgumslēdzēja iestāde un *Techbau* kā izraudzītais pretendents, tātad kā saimnieciskās darbības subjekts, attiecas jēdziens "valsts līgumi" un it īpaši jēdziens "būvdarbu valsts līgumi [publiski būvdarbu līgumi]", kas paredzēti Direktīvā 2004/18. Tās 1. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā šie jēdzieni attiecīgi ir definēti kā "finansiāli līgumi, kurus rakstveidā savstarpēji noslēdz viens vai vairāki komersanti un viena vai vairākas līgumslēdzējas iestādes un kuru mērķis ir būvdarbu realizācija, produkcijas piegāde vai pakalpojumu sniegšana šīs direktīvas izpratnē," un "valsts līgumi, kuru mērķis ir vai nu tādu būvdarbu realizācija vai projektēšana un realizācija, kas saistīti ar kādu no darbībām I pielikuma izpratnē, vai arī būve vai tās realizācija ar jebkādiem līdzekļiem, kas atbilst līgumslēdzējas iestādes norādītajām prasībām".

37 Attiecībā uz jēdzienu "komercdarījums" Direktīvas 2000/35 izpratnē tās 2. panta 1. punkta pirmajā daļā tas ir definēts kā "darījum[s] starp uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, kuri izraisa preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību", skaidri neminot publiskos būvdarbu līgumus un, vispārīgāk, būvju vai būvdarbu realizēšanu un nedefinējot tajā minētos jēdzienus "preču piegāde" vai "pakalpojumu sniegšana" (attiecībā uz Direktīvas 2011/7 2. panta 1. punkta interpretāciju pēc analoģijas skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, RL (Maksājumu kavējumu novēršanas direktīva), C-199/19, EU:C:2020:548, 27. punkts).

38 Tā kā Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta pirmajā daļā nav arī nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu tās jēgu un piemērojamību, šī tiesību norma parasti visā Savienībā ir interpretējama autonomi un vienveidīgi. Šāda interpretācija ir jāveic, ņemot vērā gan tiesību normas formulējumu, gan kontekstu, kādā šī tiesību norma iekļaujas, un tās mērķus (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, RL (Maksājumu kavējumu novēršanas direktīva), C-199/19, EU:C:2020:548, 27. punkts), kā arī – attiecīgā gadījumā – tās rašanās vēsturi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c., C-621/18, EU:C:2018:999, 47. punkts).

39 Runājot, pirmkārt, par Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta pirmās daļas formulējumu, ir jānorāda, ka šajā tiesību normā ir paredzēti divi nosacījumi, lai uz darījumu attiektos tajā paredzētais jēdziens "komercdarījums". Pirmām kārtām, darījums ir jāveic vai nu starp uzņēmumiem, vai arī starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, un, otrām kārtām, tam ir jāizraisa preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana par atlīdzību (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, RL (Maksājumu kavējumu novēršanas direktīva), C-199/19, EU:C:2020:548, 24. punkts).

40 Attiecībā uz pirmo nosacījumu, kura interpretācija iesniedzējtiesai nerada šaubas, pietiek atgādināt, ka jēdziens "valsts iestāde" Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta otrajā daļā ir definēts kā "līgumslēdzēja iestāde vai struktūra, kas definēta direktīvās par publisko iepirkumu", savukārt jēdziens "uzņēmums" šīs direktīvas 2. panta 1. punkta trešajā daļā ir definēts kā "organizācija, kas darbojas, veicot neatkarīgu saimniecisku vai profesionālu darbību, pat ja to veic viena persona".

41 Attiecībā uz otro šī sprieduma 39. punktā minēto nosacījumu, saskaņā ar kuru attiecīgajam darījumam ir "jāizraisa preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana par atlīdzību", ir jānorāda, ka Direktīva 2000/35 saskaņā ar tās 1. pantu, lasot to kopsakarā ar tās 13. un 22. apsvērumu, ir piemērojama visiem maksājumiem, kas tiek veikti kā atlīdzība par komercdarījumiem, tostarp tiem, kas veikti starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, izņemot ar patērētājiem veiktos darījumus un cita veida maksājumus atbilstoši šīs direktīvas 6. panta 3. punktam. Tomēr, tā kā darījumi attiecībā uz publiskiem būvdarbu līgumiem nav viena no jomām, ko aptver šī pēdējā minētā tiesību norma, tie nevar būt ārpus minētās direktīvas materiālās piemērošanas jomas.

42 Šajā kontekstā Tiesa jau ir precizējusi, ka Direktīvas 2000/35 1. pantā, aplūkojot to kopā ar 2. panta 1. punkta pirmo daļu, šīs direktīvas piemērošanas joma ir definēta ļoti plaši (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 28. novembris, *KROL*, C-722/18, EU:C:2019:1028, 31. un 32. punkts).

43 Šādos apstākļos publisks būvdarbu līgums Direktīvas 2004/18 1. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē nevar būt ārpus Direktīvas 2000/35 piemērošanas jomas, kāda tā noteikta 2. panta 1. punkta pirmajā daļā.

44 Turklāt tas, ka šajā pēdējā minētajā tiesību normā ir izmantoti vārdi "kas izraisa", lai aprakstītu saikni, kādai ir jāpastāv starp "darījumu", no vienas puses, un "preču piegādi" vai "pakalpojumu sniegšanu", no otras puses, liecina par to, ka uz darījumu, kura priekšmets nav preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana, tomēr var attiekties jēdziens "komercdarījums" šīs tiesību normas izpratnē, ja šāds darījums faktiski rada šādu piegādi vai pakalpojumu sniegšanu.

45 It īpaši, lai gan publiska būvdarbu līguma mērķis ir būves vai būvdarbu realizēšana, tomēr saistības, kuras saimnieciskās darbības subjekts ir uzņēmies attiecībā pret līgumslēdzēju iestādi atbilstoši šim līgumam, var tikt konkretizētas (kā tas ir šajā gadījumā) ar tādu pakalpojumu sniegšanu kā uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu noteikta projekta izstrāde vai administratīvo formalitāšu izpilde, vai arī piegādājot preces, piemēram, materiālus, lai realizētu pamatlietā aplūkoto būvi.

46 Tādējādi paši Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta pirmās daļas noteikumi liecina par labu šīs tiesību normas interpretācijai tādējādi, ka publiskais būvdarbu līgums var ietilpt jēdzienā "komercdarījums" minētās tiesību normas izpratnē.

47 Otrkārt, konteksts, kādā šī tiesību norma iekļaujas, apstiprina šādu interpretāciju. Šajā ziņā ir jānorāda, ka tajā ietvertais jēdziens "valsts iestādes" Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta otrajā daļā ir definēts kā "līgumslēdzēja iestāde vai struktūra, kas definēta direktīvās par publisko iepirkumu".

48 Skaidrai atsaucei uz atbilstošo jēdzienu "līgumslēdzējas iestādes", kas tostarp ir ietverts Direktīvas 2004/18 1. panta 9. punktā, tiktu atņemta lietderīgā iedarbība, ja uz šādu iestāžu noslēgtajiem publiskajiem būvdarbu līgumiem, uz kuriem attiecas šajās direktīvās paredzētie noteikumi un procedūras, neattiektos jēdziens "komercdarījums" Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta pirmās daļas izpratnē un līdz ar to tie neietilptu šīs direktīvas materiālajā piemērošanas jomā.

49 Turklāt, lai gan Direktīvā 2004/18 atkarībā no līguma priekšmeta tiek nošķirti publiskie būvdarbu līgumi, publiskie preču piegādes līgumi un pakalpojumu līgumi, tomēr nešķiet, ka Direktīva 2000/35 – bez jebkādām norādēm uz to – būtu balstīta uz šādu nošķirumu, tādējādi izslēdzot publiskos būvdarbu līgumus no šīs direktīvas 2. panta 1. punkta pirmajā daļā minētajiem jēdzieniem "preču piegāde" un "pakalpojumu sniegšana".

50 Turklāt, tā kā Direktīva 2000/35, kas pieņemta, pamatojoties uz EKL 95. pantu (tagad – LESD 114. pants), iekļaujas tādu dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanas jomā, kuru priekšmets ir iekšējā tirgus izveide un darbība, tās interpretācijā var tikt ņemti vērā jēdzieni "preces" un "pakalpojumi" LESD noteikumu par preču un pakalpojumu brīvu apriti izpratnē, kā arī Tiesas judikatūra, kurā ir interpretētas šīs pamatbrīvības (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, RL (Maksājumu kavējumu novēršanas direktīva), C-199/19, EU:C:2020:548, 30. punkts).

51 No Tiesas judikatūras izriet, ka ar jēdzienu "preces" LESD 28. panta 1. punkta izpratnē tiek saprastas preces, kuras var tikt novērtētas naudā un kuras kā tādas var būt komercdarījumu priekšmets (spriedums, 2018. gada 23. janvāris, *Buhagiar* u.c., C-267/16, EU:C:2018:26, 67. punkts). Savukārt jēdziens "pakalpojumi" LESD 57. panta pirmajā daļā ir definēts kā tāds, kas apzīmē pakalpojumus, kurus parasti sniedz par atlīdzību, ciktāl uz tiem neattiecas noteikumi par preču, kapitāla un personu brīvu apriti, un tā otrajā daļā kā piemēri ir uzskaitītas noteiktas darbības, kas ietilpst šajā jēdzienā, tostarp komerciāla rakstura darbības.

52 Ņemot vērā iepriekšējā punktā minētās LESD definīcijas pamatbrīvību jomā un ar tām saistīto judikatūru, nav nekādu šaubu, ka uzņēmuma līgums, kura priekšmets ir būves vai būvdarbu realizēšana, vispār, un publisks būvdarbu līgums, konkrēti, ietver "preču" piegādi vai "pakalpojumu" sniegšanu LESD 28. un 57. panta izpratnē. Šajā aspektā publiska būvdarbu līguma rezultātā var notikt preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta pirmās daļas izpratnē.

53 Treškārt, runājot par Direktīvas 2000/35 mērķi, ir jāatgādina, ka tas – kā norādīts tās 9., 10. un 20. apsvērumā – paredz saskaņot kavētu maksājumu sekas, lai tām piešķirtu preventīvu ietekmi un lai līdz ar to netiktu traucēti komercdarījumi visā iekšējā tirgū kopumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 28. novembris, *KROL*, C-722/18, EU:C:2019:1028, 35. punkts).

54 Tomēr būtiskas komercdarījumu daļas, proti, komercdarījumu, kas attiecas uz publiskiem būvdarbu līgumiem, izslēgšana no Direktīvā 2000/35 paredzēto kavējumu novēršanas mehānismu izmantošanas, pirmām kārtām, būtu pretrunā šīs direktīvas mērķim, kas ir minēts tās 22. apsvērumā, saskaņā ar kuru minētajai direktīvai ir jāreglamentē visi komercdarījumi neatkarīgi no tā, vai tie tiek veikti starp privātiem vai valsts uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm. Otrām kārtām, šādas izslēgšanas rezultātā noteikti tiktu samazināta minēto mehānismu lietderīgā iedarbība, tostarp attiecībā uz darījumiem, kuros var būt iesaistīti saimnieciskās darbības subjekti no dažādām dalībvalstīm.

55 Tas tā ir vēl jo vairāk tādēļ, ka publisko būvdarbu līgumu jomā – kā Komisija ir uzsvērusi rakstveida apsvērumos – maksājumu kavējumi var radīt daudz lielākas problēmas nekā citās jomās, ņemot vērā saimnieciskās izmaksas un riskus, ko šie līgumi rada saimnieciskās darbības subjektiem.

56 Ceturtkārt, attiecībā uz Direktīvas 2000/35 rašanās vēsturi ir jānorāda, ka 1998. gada 25. marta Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV 1998, C 168, 13. lpp.), kas ir šīs direktīvas pamatā, pamatojuma izklāstā Komisija ir uzsvērusi, pirmām kārtām, līgumisko izmaksu nelīdzsvarotību, kāds pastāv starp daudziem uzņēmumiem un valsts iestādēm, it īpaši noteiktās jomās, piemēram, būvniecībā, kuru dēļ šiem uzņēmumiem var tikt noteikti maksājumu nosacījumi bez iespējas tos patiesi apspriest, un, otrām kārtām, vajadzību regulēt maksājumu kavējumu sekas publiskajā būvniecības sektorā.

57 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2000/35 2. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka publisks būvdarbu līgums ir komercdarījums, kurš izraisa preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu šīs tiesību normas izpratnē, un tādējādi tas ietilpst šīs direktīvas materiālajā piemērošanas jomā.

Par tiesāšanās izdevumiem

58 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (devītā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/35/EK (2000. gada 29. jūnijs) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos 2. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka publisks būvdarbu līgums ir komercdarījums, kurš izraisa preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu šīs tiesību normas izpratnē, un tādējādi tas ietilpst šīs direktīvas materiālajā piemērošanas jomā.

[Paraksti]